

Marcel·lí Garriga en l'encesa d'espelmes en l'acte de memòria de l'Holocaust, organitzat pel Parlament de Catalunya. Fotografia cedida pel seu fill Enric Garriga.

MARCEL·LÍ GARRIGA CRISTIÀ

DEPORTAT A BUCHENWALD 1944
ALLIBERAT

Nascut a Vilanova i la Geltrú l'11 de juny de 1916, és fill d'Enric Garriga i de Marcel·lina Cristià. Des de ben jove acompanyà el seu pare en l'ofici de mariner i acabà convertint-se en pescador i patró. Orfe de pare i mare als 14 anys, s'emparà en l'acolliment dels seus oncles, però el seu fort esperit d'independència l'empenyé a decidir afrontar la vida tot sol.

Imbuït de l'ideari llibertari de les rengles de la CNT, visqué la il·lusió de la proclamació de la II República i els esdeveniments del 6 d'octubre a Vilanova mateix i, per evitar la repressió que seguí a la proclamació de la República catalana, marxà a Roses, on seguí amb el seu ofici, al temps que s'integrava en els cercles culturals i polítics. Va ser en aquesta població empordanesa on va viure l'aixecament feixista del 18 de juliol de 1936, i al poc temps s'incorporà a les files de l'Exèrcit Popular. Aquí realitzaria, més tard, el curs d'oficial a l'Escola Popular de

Guerra de Barcelona, d'on sortí amb el grau de tinent. Posteriorment, al llarg del decurs del conflicte bèl·lic, fou ascendit a capità de l'exèrcit republicà. Destinat a la 135a Brigada Mixta de la 31a divisió va lluitar i patir tota mena de penalitats al front d'Osca, fins a la retirada, durant la primavera de 1938, a Bagnères-de-Luchon (França), des d'on quedà adscrit a la mateixa brigada reorganitzada que tornà a Catalunya, per combatre al front de Lleida. El mes d'agost s'incorporà a les tropes que participaren en la Batalla de l'Ebre fins que la retirada el portà, de nou, per terres de Lleida, aleshores des de la 100a divisió, que l'havia de dur a contemplar els estentoris de la batalla de Catalunya i a acabar ferit en un hospital de Barcelona.

En arribar les tropes feixistes a la capital catalana, va iniciar l'èxode amb milers de republicans, primer fins a Girona en un camió militar, i després, a peu, fins a la frontera. Allà fou concentrat a la platja d'Argelers i després al camp de Barcarès, des d'on va ser enrolat a una CTE, destinada a la regió de Poitou.

Amb la desintegració de l'exèrcit francès, va començar un altre periple, des de Burdeos a Tolosa i al Rosselló, on pogué tornar al seu ofici de pescador. Però l'ocupació dels alemanys ja abraçava tota França i el fort control a les zones frontereres per evitar el pas d'aviadors caiguts i desertors pel Pirineu desencadena contínues xarxades, en una de les quals Marcel·lí Garriga fou detingut, el 2 de febrer de 1943. Sota el control de la Gestapo, des de les presons de Portvendres i Perpinyà arribà al camp de trànsit de Compiègne, d'on partí amb el comboi del 17 de gener de 1944 amb destinació a Buchenwald. Amb l'assignació de la matrícula 40548, va haver de treballar als comandos de les fàbriques Gustloff-Werke, Mibau i Optik Fichtenhain, i alhora entrava en contacte amb els deportats que formaven part de la Resistència interna del camp, sempre a l'espera del final de la guerra, que presagiaven els bombardejos aliats. La resistència contra els intents d'evacuació del camp

reeixiren fins que els americans entraren al camp, el dia 11 d'abril de 1945, quan ja les SS havien abandonat el recinte.

La situació que s'obrí a Marcel·lí Garriga i als altres deportats republicans era la incògnita del futur, atesa la impossibilitat del retorn a casa. Romangué més d'un mes al camp, fins que després d'un viatge molt accidentat arribà a París, on gaudí de la llibertat, amb una sensació d'improvisament; entrà a treballar en una fàbrica, amb resignació i desencís sobre el futur, cosa que el feu decidir a retornar a Catalunya, l'any 1947.

No pogué instal·lar-se a Vilanova i la Geltrú fins l'any 1950, on treballà de nou com a pescador. Casat amb Maria Teresa Elies, Marcel·lí tingué dos fills, l'Enric (1954) i la Maria Lluïsa (1957). El seu esperit de lluita i resistència l'empenyé a integrar-se en els moviments sindicals i polítics antifranquistes i a impulsar associacions culturals.

En els darrers anys de la seva vida, amb el testimoniatge dels seus anys de joventut, des del compromís sindical a la deportació, formà part del seu compromís la preservació de la memòria de la deportació dels republicans antifeixistes. En aquest sentit, l'any 2008 publicà *Un vilanoví a Buchenwald: la defensa de la República i la deportació als camps nazis*, una valuosa aportació personal a la bibliografia testimonial sobre els camps nazis, l'exili i la deportació. Marcel·lí Garriga morí el 8 de desembre de 2009 a l'edat de 93 anys.